

ATZINUMI

EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJA

465. PLENĀRSESIJA 2010. GADA 15. UN 16. SEPTEBRĪ

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Eiropas Savienības stratēģija Donavas reģionam”

(2011/C 48/02)

Ziņotājs: **BARABÁS** kgsLīdzziņotājs: **MANOLIU** kgs

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja vietnieks Šefčovič kgs 2010. gada 26. februārī lūdza Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izstrādāt izpētes atzinumu par tematu

“Eiropas Savienības stratēģija Donavas reģionam”.

Par Komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa atzinumu pieņēma 2010. gada 20. jūlijā. Ziņotājs — *Barabás* kgs, līdzziņotājs — *Manoliu* kgs.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 465. plenārajā sesijā, kas notika 2010. gada 15 un 16. septembrī (16. septembra sēdē), ar 123 balsīm par, 2 balsīm pret un 8 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un ieteikumi.

1.1. Šā EESK atzinuma izstrādes galvenais mērķis ir panākt, lai Eiropas organizēta pilsoniskā sabiedrība izmantotu Eiropas Komisijas piedāvāto iespēju un izteiktu praktiskus un konkrētus ierosinājumus, šādi sniedzot ieguldījumu Donavas stratēģijai⁽¹⁾ (turpmāk tekstā — DS) pievienojamā rīcības plāna izstrādē. EESK pauž cerību, ka tās sniegtie ieteikumi pienācīgi atspoguļo Komitejas un Eiropas organizētas pilsoniskās sabiedrības ieinteresētību un spēcīgo atbalstu šai stratēģijai. EESK pauž cerību, ka jaunā stratēģija patiesi veicinās visu iedzīvotāju dzīves un darba apstākļu uzlabošanu Donavas reģionā, kas savā ziņā ir Eiropas spogulis.

1.2. Politiskā līmenī uz plānoto Donavas stratēģiju attiecināmas šādas piezīmes:

1.2.1. tai jābūt atklātai un pieejamai, sociālos, saimnieciskos un vides aspektus iekļaujot, tajā jāņem vērā pilsoniskās sabiedrības organizāciju priekšlikumi un jāizmanto minēto organizāciju gūtā pieredze;

1.2.2. ņemot vērā attiecīgo jautājumu sarežģītību un savstarpējo atkarību, stratēģija var būt veiksmīga tikai tad, ja tās īstenošanas svarīgākais pamatprincips būs integrēta pieeja, neizmantojot uz atsevišķām nozarēm vērstu pieeju, un ja tajā būs uzsvērta attiecīgo ieinteresēto pušu mērķu sasniegšanas nepieciešamība;

1.2.3. tajā jāņem vērā un jāveicina sadarbība “vieglās drošības” jomās, piemēram, avārijas dienestu sadarbība dabas katastrofu gadījumā, darba ņēmēju mobilitāte, uzņēmumu darbība u.c., kā arī ārkārtas rīcības plānu izstrādāšana ekoloģisko katastrofu seku novēršanai;

1.2.4. ar tās palīdzību jāpanāk, ka Lisabonas līgumā piedāvātās iespējas tiek izmantotas vēl plašāk, piemēram, konsekvētāk tiek piemērots līdzdalības demokrātijas princips;

1.2.5. tai jābūt piemērotam instrumentam, lai:

⁽¹⁾ Turpmākā stratēģija Donavas reģionam attieksies uz šādam ES dalībvalstīm: Vācija, Austrija, Ungārija, Slovākija, Čehijas Republika, Slovēnija, Bulgārija un Rumānija, kā arī uz šādām valstīm, kas nav ES dalībvalstis: Horvātija, Serbija, Ukraina, Moldova, Bosnija un Hercegovina un Melnkalne.

a. ar tās kā makroreģionālās attīstības politikas palīdzību varētu padziļināt Eiropas integrācijas procesu, jo īpaši, īstenojot stratēģiju “Eiropa 2020”;

b. veicinātu Donavas reģionā esošo sešu trešo valstu tuvināšanos Eiropas Savienībai un atbalstītu minēto valstu integrācijas centienus;

1.2.6. tai jāatspoguļo Eiropas Savienības makroreģionālā politika, kā arī organizētas pilsoniskās sabiedrības līdzdalība un tās aktīvā un konstruktīvā loma;

1.2.7. ar tās palīdzību jāaskaņo Donavas reģionā dažādos līmeņos un dažādās jomās jau izveidoto sadarbības sistēmu pasākumi, kā arī jāpaaugstina šādu sistēmu darbības efektivitāte un jānovērš dublēšanās;

1.2.8. tajā jābūt ietvertai skaidrai, vienkāršai un pārredzamai pārvaldības sistēmai, kuras pamatā ir augšupēja pieeja attiecībās ar pilsonisko sabiedrību; sasniegtie rezultāti jāizvērtē ikgadējās konferencēs;

1.2.9. stratēģijas īstenošanas procesā jābūt nodrošinātam elastīgumam un iespējai veikt regulārus pārbaudes pasākumus; un, ja iespējams, jāpiešķir papildu finanšu resursi;

1.2.10. stratēģijā jābūt izvirzītiem reāli sasniedzamiem mērķiem un norādītām prioritātēm, lai tādējādi garantētu tās veiksmīgu īstenošanu; mērķu sasniegšanai jāizstrādā vidējā termiņa rīcības plāns, kurā būtu atzīts, ka panākumu būtisks priekšnoteikums ir visu ieinteresēto pušu aktīva iesaistīšana un līdzdalība atbilstoši partnerības principam;

1.2.11. stratēģijai jānodrošina sabiedrībai un iedzīvotājiem, tai skaitā jaunatnei redzami un jūtami rezultāti dzīves un darba apstākļu uzlabošanā;

1.2.12. tajā jāizpaužas sociālā un pilsoniskā dialoga nozīmīgumam;

1.2.13. tajā ir jāatzīst savienojamības nozīmīgums Donavas reģionā;

1.2.14. stratēģijā jāņem vērā pieredze, kas gūta, īstenojot ES stratēģiju Baltijas jūras reģionam.

1.3. Praktiski priekšlikumi pilsoniskās sabiedrības līmenī par plānotās Donavas stratēģijas rīcības plānu:

1.3.1. jāizveido reģiona pilsoniskās sabiedrības organizāciju tīkls (Donavas reģiona pilsoniskās sabiedrības forums), kas radīs arī iespēju veikt kopīgus pasākumus un īstenot kopīgus projektus; tīkla dalībnieki varētu tikties ik gadu dažādās reģiona valstīs;

1.3.2. jāīsteno programmas (tikšanās, festivāli, apmeklējumi, izstādes, gadatirgi u.c.), lai veicinātu Donavas reģionā dzīvojošo

cilvēku, jo īpaši jauniešu, piederības sajūtu un izkoptu apziņu par to, cik svarīga ir kultūras daudzveidības saglabāšana; šā mērķa sasniegšanai būtu lietderīgi izdot kultūras tematikai veltītu periodisku izdevumu;

1.3.3. katru gadu, izvēloties dažādas norises vietas, būtu jāriko Donavas nedēļa; tas varētu būt piemērots forums, lai apspriestu ar DS saistītus aktuālus jautājumus un iepazīstinātu ar izdarītajiem secinājumiem;

1.3.4. lai nodrošinātu nepārtrauktu atbalstu no iedzīvotājiem un organizētas pilsoniskās sabiedrības, DS ir nepieciešama efektīva un pastāvīga saziņas stratēģija gan ES dalībvalstīs, gan kaimiņvalstīs, kas nav ES dalībvalstis;

1.3.5. izstrādājot DS programmas, īpaša uzmanība jāvelta nelabvēlīgā stāvoklī esošām un atstumtām grupām, īpaši romiem;

1.3.6. reģionā jāstiprina regulāri iesaistīto pušu sakari un sistemātiska sadarbība, kā arī sociālais un pilsoniskais dialogs; svarīgu lomu šajās norisēs var uzņemties valstu ekonomikas un sociālo lietu padomes;

1.3.7. svarīgs sadarbības un ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas instruments Donavas reģionā varētu būt Donavas ekonomikas forums (*Danube Business Forum*), kurā būtu iesaistīti sociālās un saimnieciskās jomas dalībnieki; reģiona darba devēju apvienībām jāpaver iespēja piekļūt finansēšanas programmām, kas paredzētas šī foruma organizēšanai, un minētās apvienības jānodrošina tajās iesaistīties;

1.3.8. cilvēku savstarpējās attiecības jāstiprina, turpinot samazināt vai novēršot personu pārvietošanās brīvībai traucējošos šķēršļus, kā arī piemērojot pienācīgas nodarbinātības un atbilstoša atalgojuma pamatprincipus;

1.3.9. Donavas stratēģijas īstenošanai jāizmanto informācijas sabiedrības sasniegumi un piedāvātie pakalpojumi;

1.3.10. lai veiktu ar Donavas stratēģiju saistīto jautājumu zinātnisku analīzi un izpēti, būtu jāizveido starptautiska zinātnieku grupa; šīs grupas darbs jāatbalsta arī ar stipendiju programmas palīdzību;

1.3.11. jāapsver, kā Eiropas Savienības dažādos tematiskos gadus un tematiskās programmas varētu piesaistīt Donavas stratēģijai;

1.3.12. jāatbalsta iniciatīvas iepazīstināšanai ar dažādām reģiona valodām;

1.3.13. EESK būtu jāizveido pastāvīgs novērošanas centrs vai izpētes grupa jautājumā par Donavas stratēģiju;

1.3.14. Donavas stratēģijā un tai pievienotajā rīcības plānā izvirzītie mērķi būtu jāīsteno un jāuzrauga pārvaldības komitejai, kurā iekļauti pilsoniskās sabiedrības pārstāvji un kura sagatavotu gada ziņojumu par izdarītajiem secinājumiem;

1.3.15. līdz ar DS pieņemšanu Eiropas Komisijai būtu jāatbalsta arī atsevišķi pilotprojekti, kas ir piemēroti stratēģijas pārbaudei un sākotnējās pieredzes gūšanai;

1.3.16. DS un tai pievienotā rīcības plāna īstenošanai jāpieņem dažādi finansējuma avoti — līdz ar ES līdzekļiem (jo īpaši struktūrfondi) pirmām kārtām varētu apsvērt reģiona valsti, privātā sektora, kā arī starptautisku finanšu iestāžu piešķirta finansējuma izmantošanu; paužot pārliecību, ka izdosies iegūt līdzekļus no minētajiem finanšu avotiem, mēs ierosinām izveidot īpašu fondu;

1.3.17. EESK uzskata, ka Donavas stratēģija, kuru paredzēts pieņemt 2011. gada pirmajā pusgadā, kad ES prezidentvalsts pienākumus pildīs Ungārija, kļūs par izšķiroši svarīgu instrumentu dinamiska, konkurētspējīga, iekļaujoša un plaukstoša Donavas reģiona izveidē.

2. Donavas stratēģijas pamatnostādnes.

2.1. Izstrādājot DS, svarīgi ir noteikt teorētisko pamatprincipu kopumu, kam jābūt Donavas reģiona sadarbības stratēģijas un tās īstenošanai izstrādātās rīcības programmas stūrakmenim.

2.2. Tādēļ DS izstrādes procesā jāņem vērā šādi aspekti:

— ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas aspekti;

— upes nozīme transportā un infrastruktūrā (īpašu uzmanību pievēršot VII Eiropas transporta koridoram, kurš ietver arī Donavu), kā arī ar to saistītās iespējas ekonomikas attīstībai kopumā; nepieciešamība atbalstīt transportam paredzēto kuģu ceļu uzturēšanas pasākumus un novērst TEN-T 18. prioritārajā projektā minētos kuģu satiksmes šķēršļus (šajā sakarā būtu jāuzskata par vadlīniju un jāīsteno praksē Starptautiskās Donavas upes aizsardzības komisijas (ICPDR) vadībā izstrādātais kopīgais paziņojums); ar vairākveidu pārvadājumiem (konteineru terminālu celtniecība ostās) un autopārvadājumiem saistīto projektu (preču pārvadāšanai nozīmīgi tilti) turpināšana Donavas reģionā; arī to projektu īstenošana, kuri būtiski ietekmē attīstību, piemēram,

Donavas-Bukarestes kanāls, kam būtu pozitīva ietekme uz Eiropas ekonomiku;

— Donava ir dzeramā ūdens un enerģijas avots, turklāt tā arī ir aizsargājama dabas teritorija; galvenais aspekts šajā sakarā ir ilgtspējīga attīstība; jāatbalsta infrastruktūras projekti enerģētikas jomā (piemēram, hidroelektrostacijas);

— jauninājumu, pētniecības un izglītības nozīme reģionā;

— Donavas reģionā ir jāpilnveido iespējas tūrisma un lauku teritoriju attīstības jomā; attiecībā uz pēdējo minēto aspektu būtu jāapsver tādu projektu finansēšana, kas stimulēs darbību valstīs ar ievērojamām lauksaimniecības tradīcijām; finansējums ar labības pārkraušanu saistītas infrastruktūras projektiem valstīs, kurās ir senas lauksaimniecības tradīcijas, veicinātu vietējās lauksaimniecības potenciāla izmantošanu;

— upes nozīme kopēja domāšanas veida un kopējas identitātes veidošanā Donavas reģionā, tas būtu papildinājums visu Eiropas Savienību aptveroša eiropiska domāšanas veida popularizēšanai; šajā procesā galvenā nozīme ir starpkultūru dialogam un solidaritātei gan šā reģiona ES dalībvalstu starpā, gan arī ar valstīm, kas nav ES dalībvalstis;

— palielinot transporta apjomu, jānodrošina videi draudzīga attieksme;

— nepieciešams konfliktu risināšanas potenciāls, lai mazinātu spriedzi, kas vēsturiski izveidojusies šajā reģionā.

2.3. Tā kā vērtības un intereses ir ļoti dažādas un bieži vien arī pretrunīgas, ir ļoti svarīgi izstrādāt integrētu un uz kopīgiem pamatprincipiem balstītu DS, kurā līdzās ekonomiskajām prasībām būtu ņemtas vērā arī sabiedrības vajadzības un sabiedriski nozīmīgi faktori, tai skaitā pilsoniskās sabiedrības viedoklis un ieguldījums.

2.4. Īstenojot veiksmīgu DS, kuras pamatā ir ekonomiskā, teritoriālā un sociālā kohēzija, izdosies arī izveidot dinamisku, konkurētspējīgu un plaukstošu Donavas reģionu.

3. Vispārīga informācija.

3.1. Eiropadome 2009. gada 18 un 19. jūnija sanāksmē aicināja Eiropas Komisiju līdz 2010. gada beigām izstrādāt Eiropas stratēģiju Donavas reģionam. Sagatavošanas procesā izskanēja dažādi viedokļi, īpaši Eiropas Komisijas uzsāktās atklātās apspriešanas laikā.

3.2. EESK nepārprotami un stingri atbalsta Eiropas Savienības jauno makroreģionālās politikas koncepciju un DS izstrādi tās ietvaros. EESK, pildot Eiropas organizētas pilsoniskās sabiedrības pārstāvības iestādes funkcijas, pauž gatavību uzņemties iniciatīvu un aktīvi iesaistīties minētās stratēģijas izstrādē un īstenošanā.

3.3. Tas, ka EESK izrāda interesi par jautājumiem, kas saistīti ar Donavas reģionu, un iesaistās šo jautājumu risināšanā, nav jaunums. Pēdējos gados Komiteja ir izstrādājusi virkni dokumentu par rīcībpolitikām tādās jomās kā, piemēram, transports vai vides aizsardzība. Minētajos dokumentos nepārprotami norā-

dīts, kāpēc EESK Donavas reģionu uzskata par svarīgu un atbalsta DS izstrādi.

3.4. Jāatzīmē, ka līdz ar Eiropas Savienības neseno paplašināšanās kārtām tās ģeogrāfiskais centrs ir būtiski novirzījies uz austrumiem, savukārt saimnieciskās norises joprojām ir koncentrētas Rietumeiropā. Ekonomiskā, teritoriālā un sociālā kohēzija, kas ir DS galvenais elements, un tās īstenošanai izstrādātās praktiskās koncepcijas ir piemēroti instrumenti, lai novērstu šādu nelīdzsvarotību.

Briselē, 2010. gada 16. septembrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs*
Mario SEPI
